

Мовна мозаїка

УНИКАЙМО СУЦІЛЬНОЇ ВИБІРКИ!

Будь-яке лінгвістичне дослідження передбачає аналіз слів, словосполучень, речень тощо, одержаних за допомогою суцільного їх виокремлення за якоюсь ознакою із певних джерел. Цей спосіб збирання фактичного матеріалу в авторефератах здебільшого називають суцільною вибіркою, напр.: *Фактичний матеріал, дібраний унаслідок суцільної вибірки й окремих фіксацій, становить понад 50 тис. одиниць...* (М.І. Калько); *Понад 50 тисяч фіксацій синтаксичних одиниць отримано способом суцільної вибірки* (О.Г. Межов); *У роботі використано мовленнєвий матеріал, отриманий методом суцільної вибірки із текстів української художньої, публіцистичної та наукової літератури...* (М.В. Скаб); *Дослідження ґрунтується ... на особистій картотеці автора, яку укладено методом суцільної вибірки дериватів з художніх, публіцистичних, наукових текстів, розмовно-побутових джерел і різних типів жаргону протягом 1983–2008 років* (А.М. Нелюба); *Предметом дослідження є 387 словотворчих парадигм від дієслів-емотивів..., одержаних за допомогою суцільної вибірки з тлумачних словників сучасної російської літературної мови...* (І.В. Чепуріна) та ін.

Словосполука *суцільна вибірка* поширилася в українській мові під впливом російської *сплошная выборка*. Зокрема, слово *вибірка*, що входить до її складу, є калькою російського іменника *выборка*.

Найточнішими відповідниками російського слова *выборка* є українські іменники *вибирання, вибір, відбирання, відбір, добирання та добір*, пор.: *Матеріалом дослідження є картотека дієслів із семантичними ознаками однократності й багатократності та їхніх похідних з аспектуально-фазовим значенням, вилучених шляхом суцільного вибирання з одинадцятитомного Словника української мови...* (О.Л. Ачилова); *Матеріалом дослідження слугують префіксальні дієслова та їхні мотиватори, отримані шляхом суцільного добору зі Словника української мови в 11-ти томах...* (С.О. Соколова); *Матеріалом дослідження слугують ВДІ та їхні мотиватори, які отримано способом суцільного добору зі "Словника української мови" в 11-ти томах...* (Л.М. Колібаба).

Зважаючи на те, що відібрані з певних джерел одиниці мовознавці виписують на картки, укладаючи картотеку, ще одним українським заміником *суцільної вибірки* є *суцільне виписування*, пор.: *У роботі проаналізовано речення з предикатами наявності/відсутності, дібрані методом суцільного виписування з текстів художніх творів української літератури XIX–XXI ст...* (Н.В. Мелекесцева).

Отже, суцільне виокремлювання/виокремлення слів, словосполучень, речень із чого-небудь за якоюсь ознакою українською мовою правильно називати *суцільним вибиранням (вибором)*, *суцільним відбиранням (відбором)*, *суцільним добиранням (добором)* або *суцільним виписуванням*. Який із названих відповідників узвичаїться — виявить згодом мовна практика.

Лариса Колібаба